§ 216

Samråd Havsplan Västerhavet, KS 2018/156

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Översända kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse som Falkenbergs kommuns yttrande över remissen.

Beskrivning av ärendet

Det finns tre statliga havsplaner – en för Bottniska viken, en för Östersjön och en för Västerhavet. Det är Havs- och Vattenmyndigheten som har huvudansvaret för framtagandet. Det nu liggande förslaget till statlig havsplan för Västerhavet är ett omfattande dokument som ska ge vägledning till kommuner och myndigheter kring vad som är den mest lämpliga användningen av havet. Den ska bidra till en långsiktigt hållbar utveckling och ska väga samman allmänna intressen av väsentlig betydelse. Havsplanen för Västerhavet består av en karta och en planbeskrivning och ska främja samexistens mellan olika verksamheter och användningsområden. Den ska integrera näringspolitiska mål, sociala mål och miljömål.

I stora delar av de norra delarna av planområdet finns stora naturvärden som mest lämplig användning eller som särskild hänsyn. Det finns däremot inte ett enda område utpekat för energiutvinning. Stora områden finns också utpekade för försvaret. I de södra delarna av området, där Falkenbergs kommun ingår, finns inte så stora försvarsintressen men däremot är flera områden utpekade för energiutvinning.

I Falkenbergs kommun är den största skillnaden inom ett i översiktsplanen utpekat vindkraftsområde till havs där Havsplan Västerhavet anger att energiutvinning och yrkesfiske inte kan samexistera och har i detta fall givit naturvärden och yrkesfisket företräde.

Motivering av beslut

Flera områden i havsplanen innehåller mer än en ”mest lämplig användning” och mer än en ”särskild hänsyn”. För att samtliga som ska använda planen ska kunna avgöra vilken användning som i själva verket är prioriterad behövs i havsplanen ett klargörande i frågan. Flera internremissinstanser i kommunen har framfört att det idag inte framgår tydligt vilka delar av materialet som ska användas av kommuner eller av nationella myndigheter. Detta innebär att Havsplan Västerhavet inte är tillräckligt tydlig i frågan.

Övergripande kan konstateras att det är de södra delarna av Havsplan Västerhavet som har tagit ansvar för delar av nationens energiförsörjning. Ett större kollektivt ansvar för energiutvinning bör tas inom havsplanen om denna skall kunna bidra till att regeringens målsättning avseende framtida energiförsörjning uppnås. Till exempel finns ett större riksintresseanspråk för försvaret i de norra delarna där energiutvinning mycket väl skulle kunna

lämpa sig, i de delar där man inte också har mest lämplig användning natur eller särskild hänsyn natur. Försvaret borde anse det positivt att öva under realistiska förhållanden, vilket det är när det finns exempelvis vindkraftverk i området. Vid en eventuell krigssituation är det inte självklart att strider med automatik kommer att bedrivas på öppet hav, utan hinder.

Havsplan Västerhavets borttagande av vindbruk i de norra delarna av det i kommunens översiktsplan utpekade området VH3 (vindkraft) till förmån för Generell användning med särskild hänsyn till riksintresse för yrkesfisket och höga naturvärden (V306) innebär att Havsplan Västerhavet mycket troligt omöjliggör för ytterligare vindkraft i området. Detta eftersom efter det att översiktsplanen antagits (2014-05-27 § 93) har det givits tillstånd för en vindkraftspark inom VH2. Översiktsplanen säger då att en eventuell utbyggnad av vindkraft inom VH3 ska utgöra en direkt anslutning och anpassa sig till den första parken avseende placeringar, inbördes avstånd mm. *Om* och vid en *eventuell* vidareutveckling av den tillståndsgivna vindkraftsparken i VH2, är den troligaste utvecklingen västerut. Detta på grund av det innebär minst visuell påverkan med placering av verken västerut i stället för söderut, där parken i det fallet skulle täcka större del av horisonten från land. Om inskränkningar ska genomföras i kommunens VH3, havsplanens V305, förordar därför Falkenbergs kommun att en minskning av V305 i stället bör ske i de södra delarna och en utvidgning av V305 bör ske i de norra delarna på bekostnad av V306. Detta stärker möjligheterna för Sverige att nå målsättningen 100 procent förnybart elsystem som Sverige ska nå om 20 år enligt regeringen. En etablering av havsbaserad vindkraft innebär tillskott av elproduktion i elområde 4 och även långsiktigt lägre marknadspriser på el.

Vrak omnämns i texten endast som attraktiva livsmiljöer. Läckande vrak utgör riskområden. Dessa och andra farliga objekt, som kan klassas som riskområden, bör uppmärksammas åtminstone i textdelen och där bör det också klargöras hur dessa problem ska hanteras och hur de kan påverka andra intressen. Samma sak gäller befintliga muddertippar.

Ekonomi

Den statliga havsplanen torde inte påverka kommunens ekonomi.

Underlag för beslut

Beslutsförslag 2018-06-06
Kommunstyrelseförvaltningen, tjänsteskrivelse, 2018-06-06
Förslag till Havsplan Västerhavet, samrådshandling, 2018-02-15
Miljökonsekvensbeskrivning av förslag till Havsplan Västerhavet, samrådshandling, 2018-04-10
Hållbarhetsbedömning av förslag till Havsplan Västerhavet, 2018

FALKENBERG

Kommunstyrelseförvaltningen
Samhällsbyggnadsavdelningen
Planenheten
Sofia Hedberg Broberg

Tjänsteskrivelse

2018-06-06

Förslag till Havsplan Västerhavet – samrådshandling. KS 2018-156

Havs- och vattenmyndigheten har översänt remiss angående Havsplan – Västerhavet, statlig planering i territorialhav och ekonomisk zon.

Bakgrund och sammanfattning av ärendet

Den statliga havsplanen började med ett betänkande 2010 där Falkenbergs kommun, som enda Hallandskommun, inbjöds att lämna synpunkter. Frågan var då om staten delvis skulle ta över ansvaret för den översiktliga planeringen till havs. Anledningen var det försämrade miljötillståndet i havet, samtidigt som anspråken ökade. Vidare skrev man i betänkandet att planeringen av havet är ett tydligt nationellt intresse och ett ansvar som i hög grad berör även internationella intressen. Betänkandet menade också att den fysiska havsplaneringen var det främsta tillgängliga verktyget för att avgöra hur balansen mellan bevarande- och exploateringsanspråk skulle upprätthållas. Förslaget innebar att territorialvattnet skulle komma att omfattas både av statlig havsplanering enligt Miljöbalken och av översiktsplanering enligt Plan- och bygglagen (kommunal översiktsplan, ÖP).

Falkenbergs kommun, med flera, svarade att de såg positivt på gränsöverskridande planering men vände sig emot att staten skulle ta över delar av det kommunala självstyret och att de dubbla planeringssystemen skapade en otydlighet. Detta eftersom de inte är jämbördiga i sitt hänsynstagande. Havsplanen ska t.ex. ”samrådas” med bl.a. berörda kommuner, medan en kommunal plan ska ”samordnas” med havsplaneringen på lämpligt sätt. Det innebar underförstått att där ÖP och den statliga havsplanen skiljer sig åt, så är den kommunala översiktsplanen underordnad.

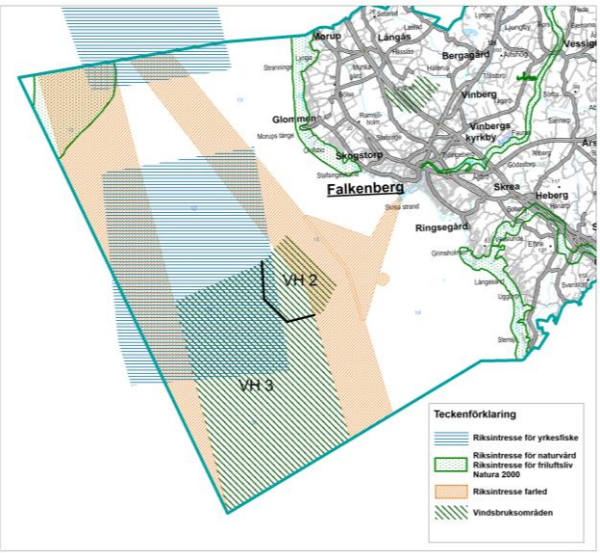

Falkenbergs kommun gjorde i sin översiktsplan (beslutad 2014-05-27 §93) ett ställningstagande mellan då kända värden och anspråk. Dels genom den vindbruksutredning som togs fram som underlag till översiktsplanen men även genom ställningstagande i själva översiktsplanen, se bild. Detta innebar att kommunen förespråkade ett borttagande av ett riksintresse för vindkraft i de norra delarna av kommunen, samexistens mellan farled och värdefullt naturområde i det nordvästra hörnet samt att riksintresset för vindkraft som finns inom vindbruksområde VH2 ska vara överordnat riksintresset för farleden samt att riksintresse för yrkesfiske och vindkraft kan samexistera.

Översiktsplanen slog också fast att endast *en* sammanhållen vindkraftspark får anordnas inom havsområdet i Falkenbergs kommun. Detta innebär att om, exempelvis en park finns utbyggd inom VH2, måste en utbyggnad inom VH3 utgöra en direkt anslutning och anpassa sig till den första parken avseende placeringar, inbördes avstånd mm.

Det nu liggande förslaget till statlig havsplan för Västerhavet är ett omfattande dokument som ska ge vägledning till kommuner och myndigheter kring vad som är den mest lämpliga användningen av havet. Den ska bidra till en långsiktigt hållbar utveckling och ska väga samman allmänna intressen av väsentlig betydelse. Vilka intressen, förutom riksintressena, som är allmänna intressen finns inte definierat i lagen. Havsplanen ska bestå av en karta och en planbeskrivning och ska främja samexistens mellan olika verksamheter och användningsområden. Den ska integrera näringspolitiska mål, sociala mål och miljömål. Förslaget som tagits fram delar in havet i olika delområden som markerats med olika bokstavskombinationer. Bokstav i versal illustrerar *Mest lämplig användning* och bokstav i gemen vad den mest lämpliga användningen ska ta *Särskild hänsyn* till, se figur nedan.

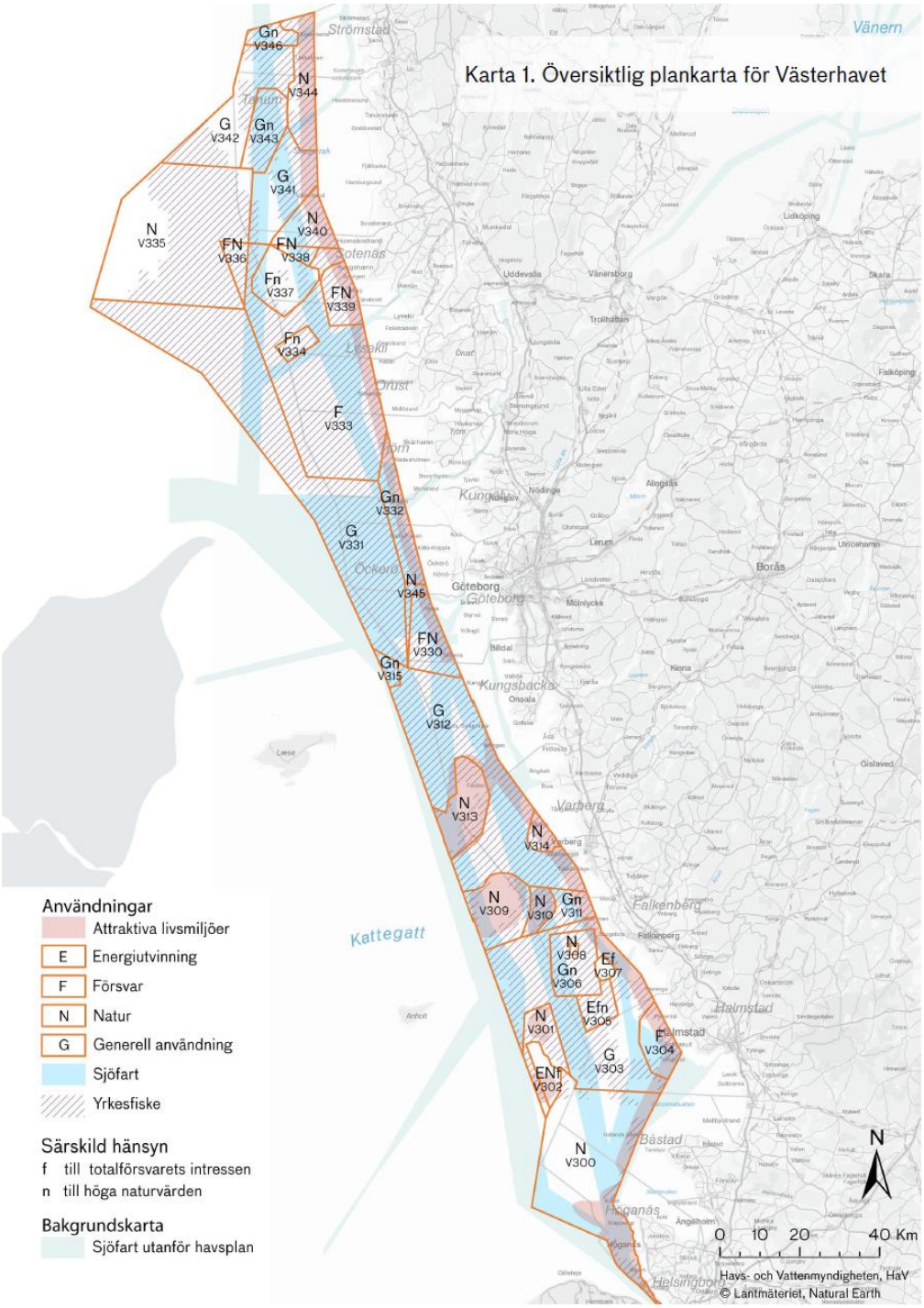

Beteckningen Generell användning i kartan innebär att ingen särskild användning anges som mest lämplig men där sjöfart, yrkesfiske eller attraktiva livsmiljöer finns som särskild hänsyn, har dessa användningar företräde framför annan användning.

Man kan konstatera att i stora delar av de norra delarna av planområdet finns stora naturvärden som mest lämplig användning eller som särskild hänsyn. Det finns däremot inte ett enda område utpekat för energiutvinning. Stora områden finns också utpekade för försvaret.

I de södra delarna av området, där Falkenbergs kommun ingår, finns inte så stora försvarsintressen men däremot är flera områden utpekade för energiutvinning. Nedan kan man göra en jämförelse mellan Havsplan Västerhavet och Falkenbergs kommuns översiktsplan.

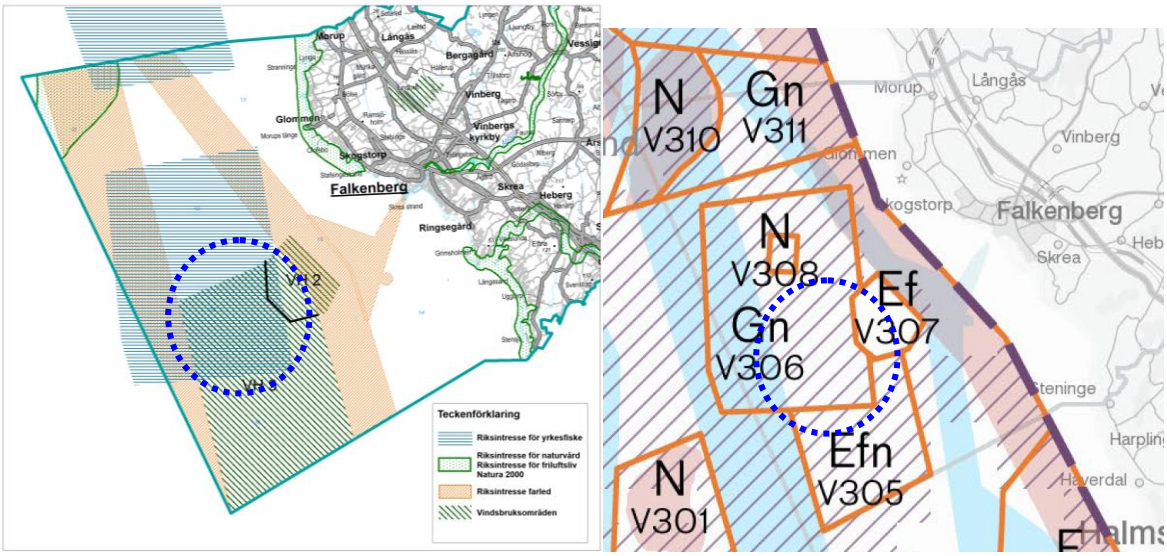

I Falkenbergs kommun är den största skillnaden inom den blåa streckade cirkeln där kommunen inte ansett det vara någon konflikt i att riksintresse för yrkesfisket överlappas av utpekat vind-bruksområde, utan att dessa kan samexistera. Havsplanen Västerhavet anger att energiutvinning och yrkesfiske inte kan samexistera och har i detta fall givit naturvärden och yrkesfisket företräde.

Havsplan Västerhavet har miljöbedömts och detta finns beskrivet i en miljökonsekvensbeskrivning. Dessutom har planens konsekvenser ur ett hållbarhetsperspektiv beskrivits i en hållbarhetsbedöm-ning. Den samlade miljöbedömningen anger att planförslaget inte innebär någon större negativ eller positiv förändring i jämförelse med nollalternativet. Det beror på att de största effekterna på havet har landbaserade eller historiska utsläpp varför effekten av det som föreslås i havsplanen innebär inga till mycket små förändringar. Hållbarhetsbedömningen har granskat planen ur ekonomiskt, ekologiskt och socialt perspektiv. Havsplanen innebär att ur ett ekonomiskt perspektiv ger den ett sammantaget positivt resultat. Orsaken är den tänkta energiutvinningen (havsbaserad vindkraft) som dock i dagsläget är mycket osäker men som på sikt bedöms bli väsentlig. Ur ett ekologiskt perspektiv innebär planen ett nollsummespel där positiva och negativa effekter tar ut varandra. Ur ett socialt perspektiv bedöms det sammantagna resultatet bli obetydligt.

I beredningen av detta ärende har ärendet remitterats internt till Falkenbergs Näringsliv AB, VIVAB, FEAB, Miljö- och hälsoskyddsnämnden samt Kultur- och fritidsnämnden

- Kultur. och Fritidsnämnden avstår från att lämna synpunkter.
- VIVAB anser att frågorna som tas upp i planen ligger utanför bolagets direkta påverkan och att VIVAB inte har något att tillföra förslaget.

- Miljö- och Hälsoskyddsnämnden skriver att kartan tydligt visar att det finns många intressen i Västerhavet och att det finns många konflikter mellan olika intressen och att prioritering mellan olika intressen kvarstår att göra inom många områden. Exempelvis finns ett område utanför kusten tillhörande Falkenbergs kommun, V305, där både Energiutvinning och Yrkesfiske ska bedrivas inom område där särskild hänsyn ska tas till totalförsvarets intressen och särskild hänsyn ska tas till höga naturvärden.

  Vidare anser Miljö- och hälsoskyddsnämnden att det inte går att utläsa vilka delar av Havsplan Västerhavet som framöver ska användas av kommuner, såväl som av nationella myndigheter, för att pröva den bästa användingen av Västerhavet. Nämnden anser därför att Hav- och vattenmyndigheten behöver förtydliga vilka dokument som är av relevans för kommande planering när Havsplanen väl har antagits. Vidare skriver nämnden att kartan som bifogats remisstexterna bör namnges med lämpligt namn, exempelvis Karta tillhörande Havsplan Västerhavet.

  Vad det gäller Riskområden påpekar Miljö- och hälsoskyddsnämnden att farliga objekt, som exempelvis läckande vrak, bör uppmärksammans som en typ av riskområden i Havsplanen. Om inte i kartan så bör objekt omnämnas i text. Nämnden anser även att Havsplanen bör klargöra hur dessa problem ska hanteras och hur de kan påverka övriga intressen.

- Falkenberg Energi AB skriver, liksom Miljö- och Hälsoskyddsnämnden, att det finns många prioriteringar mellan de olika intressena som kvarstår att göra. Utanför Falkenbergs kommuns kust finns energiutvinning och fiske inom områden där särskild hänsyn ska tas till totalförsvarets intressen, där det också ska tas särskild hänsyn till höga naturvärde.

  De framför att det inte framgår av Havsplan Västerhavet vilka delar som ska användas av kommuner eller nationella myndigheter för framtida bästa användning av Västerhavet. Det behöver förtydligas, vilka dokument som är av relevans för kommande planering om Havsplanen antas.

  Vidare skriver de ”att etablera havsbaserad vindkraft kommer vara en viktig källa till förnybar kraft när Sverige ska ha ett 100 procent förnybart elsystem om 20 år enligt regeringens målsättning. En etablering av havsbaserad vindkraft innebär tillskott av elproduktion i el område 4 och lägre marknadspriser på el”.

- Falkenbergs näringslivs AB avstår från att yttra sig.

Ekonomi
Den statliga havsplanen torde inte påverka kommunens ekonomi.

Övervägande
Allmänt
Flera områden innehåller mer än en ”mest lämplig användning” och mer än en ”särskild hänsyn”. För att samtliga som ska använda planen ska kunna avgöra vilken användning som i själva verket är prioriterad behövs i havsplanen ett klargörande i frågan.

Flera internremissinstanser i kommunen har framfört att det idag inte framgår tydligt vilka delar av materialet som ska användas av kommuner eller av nationella myndigheter. Detta innebär att Havsplan Västerhavet inte är tillräckligt tydlig i frågan.

Övergripande
Övergripande kan man konstatera att det är de södra delarna av Havsplan Västerhavet som har tagit ansvar för delar av nationens energiförsörjning. Ett större kollektivt ansvar för energiutvinning bör tas inom havsplanen om denna skall kunna bidra till att regeringens målsättning avseende framtida energiförsörjning uppnås. Till exempel finns ett större riksintresseanspråk för försvaret i de norra delarna där energiutvinning mycket väl skulle kunna lämpa sig, i de delar där man inte också har mest lämplig användning natur eller särskild hänsyn natur. Försvaret borde anse det positivt att öva under realistiska förhållanden, vilket det är när det finns exempelvis vindkraftverk i området. Vid en eventuell krigssituation är det inte självklart att strider med automatik kommer att bedrivas på öppet hav, utan hinder.

Falkenbergs kommun
Havsplan Västerhavets borttagande av vindbruk i de norra delarna av det i kommunens översiktsplan utpekade området VH3 (vindkraft) till förmån för Generell användning med särskild hänsyn till riksintresse för yrkesfisket och höga naturvärden (V306) innebär att Havsplan Västerhavet mycket troligt omöjliggör för ytterligare vindkraft i området. Detta eftersom efter det att översiktsplanen antagits (2014-05-27 § 93) har det givits tillstånd för en vindkraftspark inom VH2. Översiktsplanen säger då att en eventuell utbyggnad av vindkraft inom VH3 ska utgöra en direkt anslutning och anpassa sig till den första parken avseende placeringar, inbördes avstånd mm. *Om* och vid en *eventuell* vidareutveckling av den tillståndsgivna vindkraftsparken i VH2, är den troligaste utvecklingen västerut. Detta på grund av det innebär minst visuell påverkan med placering av verken västerut i stället för söderut, där parken i det fallet skulle täcka större del av horisonten från land. Om inskränkningar ska genomföras i kommunens VH3, havsplanens V305, förordar därför Falkenbergs kommun att en minskning av V305 i stället bör ske i de södra delarna och en utvidgning av V305 bör ske i de norra delarna på bekostnad av V306, se exempel i figur nedan.

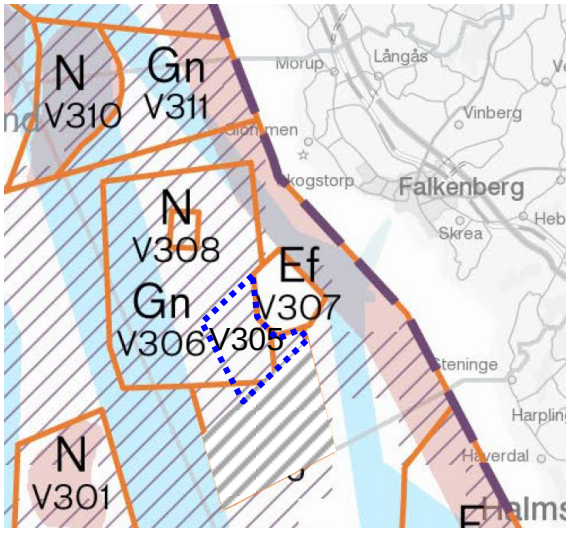

Detta stärker möjligheterna för Sverige att nå målsättningen 100 procent förnybart elsystem som Sverige ska nå om 20 år enligt regeringen. En etablering av havsbaserad vindkraft innebär tillskott av elproduktion i elområde 4 och även långsiktigt lägre marknadspriser på el.

Övrigt
Vrak omnämns i texten endast som attraktiva livsmiljöer. Läckande vrak utgör riskområden. Dessa och andra farliga objekt, som kan klassas som riskområden, bör uppmärksammas åtminstone i textdelen och där bör det också klargöras hur dessa problem ska hanteras och hur de kan påverka andra intressen. Samma sak gäller befintliga muddertippar.

SAMHÄLLSBYGGNADSAVDELNINGEN
Planenheten

Sofia Hedberg Broberg
översiktsplanerare